

ga učiteljstva, da razpravlja o stanju narodnega šolstva v celi republiki, in presodi uspele politike tako doma, kakor tujih pedagogov. K razpravi se lahko povabijo člani državnega šolskega urada in šolskega odbora državnega zbora. Konferenčni poročilo čaka država obenem s statistiko o vsem šolstvu v republiki.

45. Zastopniki učiteljstva v okrožnih zbornicah odgovarjajo za svoje početje okrožnim učiteljskim konferencam, katerih člani so, oni v državni učiteljski zbornici pa državne konferenčne, katere člani so. Leti zastopniki poročajo na konferencah o delovanju zbornice in so odgovorni le njej tudi za svoje delovanje.

49. „Krajni šolski odbori roditev“ ali t. zv. „vzgojni sveti“ in drugi taki odbori, nastali ob sočlenovanju vsega učiteljstva tvorijo vez med šolo in rodovino. Starši naj se pri sejah posvetujejo o disciplinarnih sredstvih a izpopolnitvi šol; svoje delje naj razlože šolskemu vodstvu, le-to ih predstavi učiteljskemu zboru. Če se ta ne smatra upravičen zadevo rešiti, jo odstopi s priporočilom ali s razloženim mnenjem spajajočema šolskemu uradu.

50. Za narodne šole naj se ne pobirajo posebne šolske doklade, temveč naj se celokupna vsota vsavi v državni proračun.

Potem govori oddelček C o posebnem delu za srednje in strokovne, oddelček D pa o posebnem delu za visoke šole, to pa že presega moje poročilo. Iz tega razvidimo, da se je češko učiteljstvo zreklo za celotnost in enotnost vsega šolstva.

Zelim, da se o tem vprašanju razvije živahno razpravljanje, da se polni razbistre in ustale.

E. GANGL.
Odkrita beseda.

Brez uvoda in olepšavanja povem: Maroltov članek v jubilejski številki „Učiteljski Tovariš“ — v vojni dobi — zaradi svoje ostrine in zbadljivosti ni **umestna** ter je sicer lep in izbrani celoti v škodo, ker jo kazni! Ta sodba ne velja o celotnem članku, ki vsebuje dovolj zanimivosti; odkrito pa naglašam, da bi članek **ne smel zapisati in objaviti** nastopnih besed (str. 3); „Tovariša“ ni ugonobila ne politična neznačajnost odpadnih tovarišev in tovarišic, ki v novejšem času s skepsanim „peccavi“ prihajajo zopet pod odkrilje Zaveze in ki so za skladico politične leče s Sušteršič-Lampetove mize zatajili svoji moški in ženski značaj in nadragocenejši, kar krasni stan učiteljski značajnost...

Danes, ko si z vso silo resno in iskreno prizadevamo, da združimo vse učiteljstvo naše države v enotni stanovski organizaciji, so navedene odbijajoče besede popolnoma nepotrebne, ker utegnejo našemu poštenemu prizadevanju škodovati, ne koristijo pa nikomur. Našega ujedinenja ne bo nihče preprečil. Čemu torej nujno potrebno delo ovirati, namesto da bi ga pospeševali, in čemu zbadati tovariše in tovarišice, ki hočejo s poštnimi nameni pod našo skupno streho, ko so se tudi oni osvobodili pritiska in političnega izigravanja? Po ogromni večini smo vsi skupaj trpeli pod istimi težkimi razmerami in vsi smo se poštno od-dahnilli, ko se je moč nasilnosti zdrobila in je čas svobode ustvaril možnost, da si prijateljsko sežemo v roke in delamo odslej skupno za blaginjo svojega stanu in svoje domovine!

V svojem uvodniku sem zapisal: „Najprej doba nemškutarstva ter potem doba strankarskih bojov imata na vesti premmogo nezvestost v narodnem in stanovskem oziru v vrstah slovenskega učiteljstva! Sila razmer je zlomila že mnogoteri značaj, ki je moral po zapovedi samoohrane ukloniti svoj ponos v boju za obetaneke. Ne zaničujemo in ne preziramo sirotnikov, saj vemo, da je med težkim najtežje — življenje!... Ne kažemo na nikogar in ne izživamo rekriminacij: Kar je bilo, vse bodi pozabljeno in odpuščeno!“

Ponavljam te besede namenoma, da izrazim nazore večine in da že **vnajprej preprečim kakršnokoli izrabljanje začetkoma citiranih besed v — politične svrhe!**

Vsi hočemo v UJU! Ker pa te ustvarjajo temelj okrajna učiteljska društva, zato **oficialno in prijateljsko vabimo vanja vse one, ki še niso v njih včlanjeni, in če koga vabim v hišo, ga vendar ne mečem izpred praga! Kake vrste človek pa sem, ako delam tako?!**

Komur je za stvar in bodočnost, naj ne posluša naši dobri volji tujih besed, pa naj prihajajo od kogarkoli in od koderkoll!

Ne bodimo malenkostni in ne trmoglavci in ne ublijamo bodočnosti z žalostnimi spomini divje preteklosti!

* O tem poglavju smo prejeli z druge strani poročilo, ki ga pričobimo prihodnjč. Puščamo svobodo! Preširok pa tudi naš objem ne sme biti, če hočemo naši stanovski bodočnosti dobro. Doda se je potreba prej pogovoriti, če hočemo, da bo trajen naš sporazum. Odbljamo ne nikogar, a gotovi pogoj so neobhodno potrebni pri sporazumu. — Uredn.

Spominjajte se rezervnega sklada „Zaveze“.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Poslovanje „Zaveze“ ostane neizpremenjeno, poseboo kar se tiče poslovanja in občevanja z okrajnimi učiteljskimi društvi, to vse do onega časa, dokler se končno veljavno vse pokrajinske „Zaveze“ v kraljestvu SHS ne razdružijo, kar se zgodi na splošnem učiteljskem kongresu o velikih počitnicah v Beogradu. Dotlej pa se smatrajo pokrajinske „Zaveze“ v likvidaciji in vrše še nadaljne funkcije v polnem obsegu do končne razdružitve.

Potni fond.

V počitnicah se vrši v Beogradu učiteljski kongres, kjer se ustanovi enotna, edinstvena organizacija vsega učiteljstva v kraljestvu SHS. Zeleti je, da se ga udeleži čim največ slovenskega učiteljstva. Pričakovati je, da bodo za potovanje dosežene kake ugodnosti. Toda kljub temu bodo stroški za posameznike še vedno veliki. Zato treba skrbeti že sedaj, kako bi se potovanje omogočilo in udeležba slovenskega dela učiteljstva kolikor mogoče dvignila. **Pozivljamo vsa okrajna društva, da stavijo na dnevni red prihodnjega zborovanja točko o društvenem „potnem fondu“.** Društveni blagajniki naj zbirajo bodisi prostovoljne doneske ali zneske, ki jih določijo društva in zborovanju. Vplačujejo naj po možnosti vsi, tudi taki, ki vnaprej vedo, da se ne bodo mogli kongresa udeležiti, vendar s tem omogočijo ostalim tovarišem, da bodo mogli na kongres. Za „potni fond“ zbirajte med seboj povsod: na zborovanjih, sestankih, krožkih, po šolah i. t. d. **Pripravljajmo se in storimo vse, kar je v naši moči, da bo naša udeležba kolikor mogoče častna in velika!**

Vsem učiteljskim društvom!

(Vsem predsednikom, tajnikom in blagajnikom!)

Vodstvo „Zaveze“ je z naknadnim oobrenjem upravnega odbora in delegacije sklenilo pri zadnji seji, da zviša „Zaveze“ članarino za l. 1920 na 60 K i. t. j. okrajna učiteljska društva plačajo „Zavezi“ od vsakega člana po 60 K. Ker imajo učiteljska društva tudi svoje stroške in izdatke, naj zvišajo celo članarino nad 60 K po lastnem prevdanku, morda po 4 K ali več za svoje društvene potreščine. Povišek velja od 1. jan. 1920.

Za posamezne liste znaša naročnina: Popotnik 20 K na leto. Učiteljski Tovariš 30 K na leto. Zvonček 20 K na leto.

Kdor je samo naročen na katerega izmed listov, naj se ne smatra včlanjenega v „Zavezi“. To more biti le oni, ki pripada kakemu okrajnemu učiteljskemu društvu in plačuje tam polno članarino, za njo pa prejema „Učit. Tov.“ in „Popotnika“.

Učiteljski pari (zakonski pari, starši in otroci, bratje in sestre) na isti šoli po sklepu zadnjega delegacijskega zborovanja nimajo nikakih ugodnosti in mora vsak posamezen plačevati polno članarino.

Vsako društvo naj priglasilo točno število članov. Kolikor članov je priglašanih, za toliko je društvo odgovorno in za toliko članov naj blagajnik vpošlje članarino.

Nujno prosimo vse predsednike ozir. tajnike, naj vendar že vpošljejo članske sezname društev.

Vse izpremembe (prirastek, izstop oz. preselitev) je javiti takoj vodstvu „Zaveze“ v Ljubljani.

V „opombi“ članskih seznamov je točno navesti, ali je nov član; ako je bil že prej organiziran: pri katerem okraj. društvu.

Kdor ne sprejema redno listov (ali kjer je sploh kaka nerednost) naj o tem sploh takoj obvesti in reklamira na: Vodstvo „Zaveze“ v Ljubljani, Franciškanska 6. Reklamacija naj se izvrši kratko potom dopisnice takoj, ne pa šele pozno sredi ali koncem leta.

Opozarjamo ponovno vsa društva (posebno predsednike, tajnike in blagajnike) naj uvažujejo navedene točke. Predvsem naj vpošljejo na „Zavezo“ sledeče podatke:

1. Društveni odbor (predsednik, tajnik, blagajnik) z navedbo bivališča.
2. Točno število društvenih članov s stanjem koncem decembra 1919.
3. Število društvenih zborovanj tekom l. 1919.

Navedeno kot tudi članske sezname je vposlati takoj, ker jih nujno potrebujemo.

Vodstvo „Zaveze“ jugoslov. učiteljstva“ v Ljubljani.

Društvene vesti.

+ **Ljubljansko učiteljsko društvo** vabi tem potom svoje člane k zborovanju, ki bo v nedeljo, dne 18. januarja t. l. ob 3. uri popoldne v poslopju l. m. deške ljudske šole (Ledina) s tem-le vzporedno: 1. Načrt zakona o narodnih šolah za kraljestvo SHS. 2. Poročilo o nujnih stanovskih zadevah. Odbor.

+ **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo** zboruje v nedeljo dne 1. februolja t. l. ob 9. uri v Šmarju po sledečem sporodu: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. Tajniško in blagajniško poročilo. 4. Volive novega odbora. 5. Predavanje: „Čebelarstvo in šola“. 6. Slučajnosti. — Kurbus, t. č. pred. sednik.

+ **Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico** imelo dne 29. decembra p. l. zborovanje v Učit. tiskarni. Predsednik tov. Žirovnik pristrčno pozdravi navzoče, ki so se v obilnem številu udeležili zborovanja. Omeni, da se društvo sklada z vsemi predlogi, ki jih je sklenila „Zaveza“ glede šol. reforme. Izreka „Zavezi“ in predsedniku Jelencu zahvalo glede uspešnega posredovanja v našem gnotnem staju. — Tajnik A. Korbar poroča tako-le: Nimam povedati kaj novega o našem položaju — o tem bo razpravljaj ljubljanski tovariš Likozaar. Omenim naj le, da hočejo nekateri, da bodi učitelj še vedno glede plače zadnji, a glede dela pa prvi. Od svojih zahtev pa ne odnehamo! — Načrt šol. zakona še ni potrjen, razpravljalo pa se je o njem že v raznih časopisih. Bral sem pazljivo članke v nekem časopisu. Iz njih se pokaže nazadnje „konjsko kopito“. Klerikalizem imej šole v rokah! Šusteršičeva in Krekova struja sta se zedinili, da tako strnjeno dobita zopet oblast v roke. Smo tudi za versko vzgojo, a ne za tako, pri kateri bi glede šole imeli glavno in odločilno besedo ljudje, katerim je šola trn v peti. Nočemo, da bi posamezne politične stranke zlorabljale šolo v svoje samopašne namene. Če nima učiteljstvo glede namerščanja nekaterih gospodov ničesar govoriti, naj isti tudi več ne odločajo pri imenovanju učiteljstva. Ne vtikamo se v razmere in službene zadeve drugih, zato kličemo vsem: „Hands off“ — od šole roke proč. Tu je naše polje, katero hočemo obdelovati sami! Treba pa, da smo tesno združeni v naši „Zavezi“ in noben sovražnik nas ne preмага! Bodimo med seboj odkritosrčni, zvesti, potrpežljivi tovariši — proti nasprotniku pa neupogljivi, neustrašljivi, pa tudi ponosni! Vršit vsak svojo dolžnost v šoli — in kdo ti kaj more? Imenovani bodo kmalu novi šol. nadzorniki, a prav ni to, da pri tem imenovanju učiteljstvo nima besede. Od zahteve: Učiteljstvo voli svoje nadzornike iz svoje srede — ne odnehamo. Voliti nam bo svoje zastopnike v okr. šol. svet in prav bi bilo, da današnji zbor iste določi že danes. Po-udarjamo pa: Kakor morajo biti šol. nadzorniki (seveda ne krajni!) naši svetovalci — ne policaji; tako naj bodo zastopniki učiteljstva v okrajnem in višjem šolskem svetu naši advokati — neustrašeni, krepki zagovorniki. Ti imajo tudi dolžnost, da poročajo učiteljstvu, kaj se godi v teh korporacijah — ker „pod klobukom“ ne bomo dalje igrali. Bodimo v vsem delovanju in nehanju pravi demokrati — zahtevajmo to tudi od drugih. Hrbtov ne bomo krivili pred nikomur, ne pred posamezno osebo, ne pred kako politično stranko! Šola in mi smo temelj — podlaga razvoju vsega napredka celokupnega naroda, zato hočemo, da se nas upošteva povsod in vselej! Predlaga, da se učiteljstvo strinja z razpravo tov. Plesničarja, da se že aprobirani knjigi (Schreiner-Fink, Kržišnik) konfiscirata, kar učiteljstvo sprejme. — Delujmo po geslu: Vse za našo šolo, za narod, vse za našo Jugoslavijo! Pozabiti pa ne smemo sebe — ker kdor ni naš, je zoper nas in kdor nas ne pozna, istega ne poznamo tudi mi. Za svoje poštno delo, hočemo pa tudi poštnega plačila! — Tovariš Likozaar nam je na to v krepkih besedah pojasnil naš položaj, za kar je prejel od zborovalcev zaslužno pohvalo. Odbor ostane stari. Pregledovalcem računa sta bila voljena tovarišica Antončičeva in tovariš Rant. Oba iz Borovnice. Članarino naj vsak pošlje predsedniku. Zastopnikom učiteljstva v okr. šol. svet je zbor soglasno določil tovariša Avgusta Korbarja iz Preserja in Ivo Trošta iz Tomišlja, namestnikom pa Heleno Franketovo in Joško Berganta. Zborovalci so darovali precejšnjo vsoto za rezervni sklad „Zaveze“. Celo zborovanje je bilo prav živahno ter je pokazalo, da se učiteljstvo zaveda svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic. K sklepu se predsednik zahvaljuje vsem za obilno udeležbo in voščil vsem veselje, pa srečnejše novo leto.

Iz Jugoslavije.

— **Iz kronike sramotilcev in skrunilcev šolstva.** (Dopis.) V „Domoljubu“ od

31. decembra p. l. št. 47 čitam sledeče izbruhe strankarske zagrizenosti na rovaš učiteljstva z raznih shodov „Kmečke zveze“: St. Rupert na Dolenskem: Mi bi morali skrbeti za šolsko poslopje, lepo stanovanje učitelju, država bi pa govorila, kaj se bo učilo in kdo bo učil in lahko nam pošlje Turke iz Bosne s turbanom na glavi in učil bo turško vero in mi se ne bomo mogli pritožiti. V Št. Petru pri Novem mestu so protestirali tudi proti šolskemu zakonu; v Trziču so nastopili proti brezverskemu učiteljstvu. Čemu navajam to? Odgovori naj si vsak tovariš, vsaka tovarišica zase na to. Ako bomo v bodoče še molče trpeli, da se vsak šušmar in politični demagog zaletava v šolstvo in ga blagi, potem nismo vredni, da se štejejo med inteligente. V roke tiskani načrt novega šolskega zakona beogradskega kakor našega — pa med ljudstvo. S poljudno besedo brez vsakega zabavljanja in hujskanja ali poniževanja političnega nasprotnika pojasnite pri rodiljskih sestankih ali pa v javnih predavanjih oha načrta, povdarite hibe, pokažite na vrline in verujte, da Vaš trud ne bo zaman. Pisec teh vrstic Vam to iz lastne izkušnje lahko mirnim srcem priporoča in zagotavlja uspeh. Učiteljstvo kvišku — v boj za šolo — v boj za čast stanu. Demagogiji boj. V zadoščanje pa mi je, da je tudi „Slomškovca zveza“ 29. m. m. obsodila to kujsko pisavo „Domoljuba“ in poseganje „Kmečkih zvez“ z zgolj strankarskega stališča v borbo za reformo šolstva. To ni boj za krščanstvo in križ, to je boj za novo usuzenje šolstva v strankarski jarem. Ne razburjal bi se, ko bi ne bil ta list tako zelo razširjen med našim ljudstvom. Strup, ki ga širi med nje utegne roditi zelo žalostnih sadov za nas za šolstvo in državo. To ni pisanje, to ni kritika dostojnega nasprotnega lista — ne to je blatenje, zaničevanje, to je hujskanje, ki ni utemeljeno v nikaki resnični ljudski potrebi ali v skrbi za blagor naroda. To je izrodek predvojnega strankarstva — to je metoda elementov, ki žele ribariti v kalnem. V daljavi pa se izgublja v meglo srečnih dni paševanja človeka, čigar ime bi moral izgovarjati z gnusom vsak Jugoslovan. Učiteljstvo ni slepo gospodje, ki se igraje z ognjem. Če Vam je za blagor ljudstva — krinko farizejstva dol in nadaljujte vnovič po poti, ki jo je Vam kot nam začrtal nesmrtni Krek — ne pa po potih zločinske strankarske demagogije in pod patronanco raznih elementov, ki bi morali dnevno hvaliti Boga, da ne udari strela iz višine izdajalcev domovine.

— **Odlašanje izvršitve zakona o novih plačah.** „Nar. Prosveta“ iz Beograda nam je javila z dnem 28. dec. pr. l., da se prevod na nove plače za učiteljstvo ne more izvršiti, ker je finančno ministrstvo izreklo, da nima potrebnega kredita za ta prevod. „Nar. Prosveta“ opozarja vlado na velike posledice, ki bi jih imelo tako postopanje z učiteljstvom. V naslednji številki „Nar. Prosvete“ z dne 5. januarja t. l. pa čitamo, da je kredit za prevod na nove plače za učiteljstvo že odobren. Podrejenim oblastvom je naročeno, da izvrše zakon, kakor jim bo podalo prosvetno ministrstvo navodila. — Pri nas se je zakasnelo tudi izplačilo predjemov. S 1. februarjem najbrže še ne bo urejeno tudi redno izplačevanje novih prejemkov in upamo, da bo naučna uprava skrbela za to, da dobi učiteljstvo v nadomestilo vsaj še enkratne predjeme.

— **Prihodnja seja višjega šol. sveta** se vrši dne 22. t. m.

Učiteljstvo — ške šole v kranjskem okraju je storilo sklep, da se nadzorniku — denuncijantu ne da nadzorovati in da bo v danem slučaju izvajalo konsekvence. Ker se je že več tovarišev v tej zadevi obrnilo na nas, jim na ta način odgovarjamo.

— **Popravek.** V članku zadnje štey. „Uredniški program Učit. Tov. v dobi 60 let“ se je vrnila v predzadnji odstavek stvarna napaka. Zadnji stavek se ima glasiti: Enega nasprotnika pa imamo skupnega s svetovnim proletarijatom in učiteljstvom — to je izkoriščajoči kapitalizem, pa najsi ima to ali ono obliko!

— **„Ugovarjamo...“ — „Meščansko šole“.** — (Dopis.) V št. 44. Uč. Tov. je čitatil dopis pod „Ugovarjamo“, ki je dobro mišljen, a vsekakor napačno izražen.

Tov. dopisnik trdi, da je boljše za meščansko-šol. tov., da se jih pušti biti drž. uradniki v dosedanjem stat., t. i. od X. do VII. čin. razreda, nego da se jih silo v okvir novega plač. zakona. Nastane vprašanje, kje pa je to zapisano, da so strok. ali mešč. šol. učitelji drž. uradniki stat. X. do VII. čin. razreda. Tega zakona ne poznamo. Pač so v zmislu naredbe dež. vlade v čin. razr. IV. do I. glasom katerega sploh govora ni v uradniškem činu. Šele z novim zakonom postanejo ljudsko šolski učitelji državni činovniki; o tem pa